

Herkesin sevgilisi ve çocukların koruyucu meleği

Antalyalı

NOEL BABA

YURT DIŞINA

NASIL KAÇIRILDI ?

İşte benim kimliğim :
• Anadolu'da doğdum
• Anadolu'da yaşadım
• Anadolu'da öldüm

Noel Baba'nın Antalya Müzesindeki röliki ve içindeki kemikleri.

YENİ yılı karşılamaya hazırlandığımız şu günlerde, vitrinlere süs, tebrik kartlarına resim olan; ak sakallı, tatlı yüzlü, kırmızı elbiseli bir ihtiyarcıktan, Noel Baba'dan söz edeceğiz bugün.

Çocukların sevgilisi olarak bilinen, onlara hediyeler taşıyan bu efsâneleşmiş kişinin kim olduğunu, nerede doğup, nerede yaşadığını; nerede, nasıl öldüğünü, tarihi kaynakların ışığında anlatmaya çalışacağız sizlere.

Noel Baba, Anadolu'da doğmuş, büyümüş, azizlik mertebesine erişmiş ve efsâneleşmiş bir kişidir. Noel Baba Santa Claus (Aziz Nikolas) da denir ona. Herkesin sevgilisidir ve de çocukların koruyucu meleğidir o..

Noel Baba M.S. IV. y.y.'da Güney Anadolu'nun Patara'sında (Antalya'nın batısında tarihi şehir) doğmuştur. Myra ve Pinara'da piskoposluk yapmış, azizlik mertebesine yükselmiştir. Denizcilerin koruyucusuydu, bu yönüyle Antik devirdeki Denizler Tanrısı Poseidon ile benzerlik gösterir. Hatta Poseidon inancının devamcısıdır, diyebiliriz. Onları sever,

■ Noel Baba inancı, bundan dokuz yüzyıl önce, 1087'de, İtalyan tüccarlar tarafından, bâzı röliklerinin Demre'den kaçırılması ile Anadolu'dan Avrupa'ya, yıllar sonra da Amerika'ya gitmiştir.

YAZAN:

MEHMET İ. TUNAY

(İstanbul Arkeoloji Müzeleri Asistanı)

korur ve sevindirmekten büyük zevk duyardı.

Noel Baba eceliyle ölmüş tür. Bâzı tarihçiler ise onun Roma İmparatoru Diokletyan tarafından öldürüldüğünü söylerler. Ölümünden hemen sonra Myra'da Noel Baba'ya ithaf edilen bir mezar şapeli yaptırılmıştır. Noel Baba'nın lâhdi, bu şapelin içinde bir tonozun altındadır.

Demre'ye zaman zaman müslüman ve hristiyan akınları olmuş, bu akınlar sonun da Noel Baba'nın mezarı zarar görmüştür. Bu akınlardan bilhassa iki tanesi önemlidir.

1 Halife Harun Reşid zamanında, 808 yılında, Rodos'a yapılan bir hücumdan dönen Hümeid İbn Majuf idâresindeki donanma, Myra'yı vurmuş ve Noel Baba'nın mezarı olduğunu sanarak bir başkasını tahrip etmiştir.

2 1087 yılı ilkbaharında, İtalyan tüccarları tarafından Noel Baba'nın röliklerinin (*) Bari'ye kaçırılması olayıdır. Ancak acele ile Aziz'in bütün röliklerinin götürülemediği, Antalya Müzesinde, bugün içinde Aziz Nikolas'a ait kemiklerin bulunduğu bir rölikin mevcudiyetinden anlaşılmaktadır. Kaçırılma olayından sonra, Bari'li tüccarlar 1089 yılında bu röliklerle ilgili olarak yine Ba-

ri'de bir kilise inşasına başladılar. 1105 yılına doğru tamamlanan «San Nikola Kilisesi» sadelik içinde muhteşem bir yapı örneği göstermektedir.

Nikolas'ın röliklerinin Avrupa kıtasına gidişi ile inancı da batı çevrelerinde yayılmıştır. Bu da bizlere, Noel Baba inancının günlüğümüzden 900 yıl önce Anadolu'dan Avrupa'ya ve ondan yıllar sonra da Amerika'ya gittiğini gösterir.

Akınlar sırasında tahribata uğrayan Demre Kilisesi XI. y.y. içinde veya sonunda yeniden restore edilmiştir. Bu restorasyonun doğruluğunu da en iyi şekilde zemin mozaiklerinin üslup ve teknikleri doğrulamaktadır.

Yapı, bölgenin Türk hâkimiyetine girmesinden sonra XX. y.y. kadar manastır ve ziyaret yeri olarak kullanılmıştır. Zamanla suların getirdiği çamurun altında kalmıştır. Son yıllarda yapı, Noel Baba'nın kilisesi olması nedeniyle bir kere daha önem kazanmış ve üstünü örten çamur temizletirilmiştir.

Bugün yerli ve yabancı birçok kişi tarafından ziyaret edilen bu yer «Müze» dir.

* Rölik: Dince kutsal sayılan ermiş ve peygamberlerden kalan üye parçaları.